

ΠΩΣ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ ΣΤΟΝ ΗΛΙΚΙΑΚΟ ΡΑΤΣΙΣΜΟ

Τα ανθρώπινα δικαιώματα των ηλικιωμένων Ελλήνων είναι ένα ζήτημα εξαιρετικής ανησυχίας για την 50και Ελλάς η οποία ενοχλείται βαθύτατα από τον συστηματικό και συνεχή ηλικιακό ρατσισμό στη νομοθεσία και τη κρατική διοίκηση. Δεδομένης της δημογραφικής γήρανσης σε όλο τον κόσμο, αλλά και το πολύ διαδεδομένο φαινόμενο των διακρίσεων λόγω ηλικίας, υπάρχει μεγάλη ανησυχία για το πώς πρέπει να προωθηθεί η πλήρης ένταξη τους ως πολίτες.

Ο ΟΗΕ διόρισε μια Ανεξάρτητο Εμπειρογνώμονα για την απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τους ηλικιωμένους, αναγνωρίζοντας αυτά τα προβλήματα και το γεγονός ότι οι διακρίσεις λόγω ηλικίας, δηλαδή προκαταλήψεις ή διακρίσεις λόγω της ηλικίας ενός ατόμου και την επικράτηση των αρνητικών στερεοτύπων για τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, αποτελεί σημαντικό θέμα σε όλο τον κόσμο, διάχυτο σε όλες τις πτυχές του σχεδιασμού και της εφαρμογής της πολιτικής. Στην εργασία της υπογραμμίζει την ανάγκη μετάβασης από ένα μοντέλο βοήθειας προς μια προσέγγιση με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα των ηλικιωμένων, που περιλαμβάνουν το δικαίωμα στην υγεία, αυτονομία και ανεξαρτησία, κοινωνική ένταξη για μια καλύτερη διαδικασία γήρανσης, την κοινωνική και οικονομική ασφάλεια των ηλικιωμένων ατόμων, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη γήρανση και την ευημερία.¹

Οι δηλώσεις του Ανεξάρτητου Εμπειρογνώμονα αποτελούν χρήσιμη αρχή για **την ανάλυση της κατάστασης των ηλικιωμένων στην Ελλάδα και τον τρόπο με τον οποίο οι πολιτικές και οι πρακτικές συνέβαλαν συστηματικά στον αποκλεισμό των ηλικιωμένων Ελλήνων σε πολλούς τομείς**. Θα προτείνουμε επίσης τρόπους με τους οποίους ο ηλικιακός ρατσισμός των δημόσιων αρχών και των κυβερνήσεων μπορεί να αμφισβητηθεί και να αλλάξει. Οι ηλικιωμένοι πρέπει να ενθαρρυνθούν και να υποστηριχθούν από την κυβέρνηση και όχι να υφίστανται διακρίσεις.

Ο ηλικιακός ρατσισμός στηρίζει την πολύ κακή πρόσβαση που είχαν οι ηλικιωμένοι Έλληνες σε όλη τη ζωή τους για κατάρτιση κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής ζωής, της δια βίου μάθησης. Αν και υπάρχουν περιορισμένα συστήματα επιδότησης, π.χ. για τους μειονεκτούντες μακροχρόνια ανέργους

¹[Kornfeld-Matte R. The Independent Expert latest report \(2018\) on social exclusion](https://www.ohchr.org/en/issues/olderpersons/ie/pages/ieolderpersons.aspx)
[_https://www.ohchr.org/en/issues/olderpersons/ie/pages/ieolderpersons.aspx](https://www.ohchr.org/en/issues/olderpersons/ie/pages/ieolderpersons.aspx)

ηλικίας άνω των 50 ετών, η συνολική επένδυση σε ηλικιωμένους εργαζόμενους ήταν η χαμηλότερη στην ΕΕ - μαζί με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία² για πολλές δεκαετίες. Ως αποτέλεσμα, τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ενδέχεται να θεωρούν τις δεξιότητές τους απαρχαιωμένες, ενώ η έλλειψη επενδύσεων σε δεξιότητες που απαιτούνται τόσο στην εργασία όσο και στη ζωή, π.χ. **ψηφιακές ικανότητες**, έχουν ως αποτέλεσμα να είναι λιγότερο ελκυστικοί για τους εργοδότες και επίσης να μην διαθέτουν ορισμένες ζωτικές ικανότητες όταν συνταξιοδοτηθούν οι οποίες να τους επιτρέψουν να είναι ενεργοί πολίτες καθώς **η χώρα ψηφιοποιεί όλες τις υπηρεσίες της**. Το ποσοστό απασχόλησης είναι χαμηλό στους ηλικιωμένους εργαζόμενους, κάτι που αντικατοπτρίζει την οικονομική κρίση και την ανικανότητά τους να επανέλθουν στο εργατικό δυναμικό όταν χάσουν τη δουλειά τους, συχνά λόγω των διακρίσεων λόγω ηλικίας.

Ηλικιακές Διακρίσεις στην εργασία

Η έλλειψη αυτή δημόσιων επενδύσεων στέλνει ένα καθαρό μήνυμα, ότι δηλαδή **η κυβέρνηση πιστεύει πως οι ηλικιωμένοι εργαζόμενοι δεν μπορούν να εκπαιδευτούν και έχουν μικρότερη αξία**, απορρίπτοντας έτσι τη συσσωρευμένη εμπειρία πολλών ηλικιωμένων, η οποία θα έπρεπε να χρησιμοποιηθεί. Και μάλιστα, οι παλαιότερες ενέργειες των Ελληνικών κυβερνήσεων να προχωρήσουν σε πρόωρη συνταξιοδότηση των μεγαλύτερων δημοσίων υπαλλήλων, χωρίς αξιολόγηση της απόδοσης στην εργασία και της συνεισφοράς τους, αλλά με μόνο κριτήριο την ηλικία, χειροτέρευσε ακόμη περισσότερο την εικόνα της αξίας των ηλικιωμένων.

Αυτό οδηγεί στην επόμενη μορφή του ηλικιακού ρατσισμού — την **έλλειψη κινήτρων για να παραμείνουν οι άνθρωποι περισσότερο στην απασχόληση**. Σε άλλες χώρες εισήχθησαν κίνητρα για παραμονή στην εργασία, με πλήρη ή μερική απασχόληση, και ως αποτέλεσμα πολλοί περισσότεροι συνταξιούχοι συνδυάζουν τις αμοιβές με συντάξεις τους, κάτι που βοηθάει να ξεπεραστούν τα στάσιμα ή μειωμένα συνταξιοδοτικά εισοδήματα, το υψηλότερο κόστος διαβίωσης και, επίσης σημαντικό, τους επιτρέπει να χρησιμοποιούν τις γνώσεις και τις ικανότητές τους, καθώς και τη διατήρηση της υγείας τους. Σε άλλες χώρες παρατηρήθηκε μια αλλαγή στη στάση απέναντι στη συνταξιοδότηση. **Η υπόθεση ότι οι εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας "παίρνουν" θέσεις εργασίας νεότερων εργαζομένων δεν είναι πουθενά τεκμηριωμένη στην επιστημονική βιβλιογραφία και την έρευνα**. Ως μέντορες, σύμβουλοι, εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης, οι ηλικιωμένοι μπορούν όχι μόνο να βρουν ικανοποίηση και

²Eurostat (2018)

https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=sdg_04_60&plugin=1

εισόδημα, αλλά και να συμβάλλουν στην εθνική οικονομία μέσω της εργασίας τους και να πληρώνουν φόρο εισοδήματος.

Σε αντίθεση με την εξέλιξη αυτή, την οποία έχουν προσυπογράψει οι ελληνικές κυβερνήσεις στο πλαίσιο της ΜΙΡΑΑ και του Συμβουλίου της Ευρώπης, **οι ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα έχουν πρακτικά αποτρέψει πολλούς ηλικιωμένους από το να εργάζονται**, από το φόβο μήπως χάσουν αμέσως το 70-100% των συνταξιοδοτικών εισοδημάτων τους. Ως εκ τούτου, δεν μπορούν να αντισταθμίσουν τις περικοπές του συνταξιοδοτικού τους εισοδήματος ούτε να συμβάλουν στο εθνικό εισόδημα. Αξίζει να υπογραμμιστεί ότι η σύνταξη δεν αποτελεί κοινωνικό επίδομα, αλλά δικαίωμα λόγω εισφορών. Οι ελληνικές κυβερνήσεις έχουν υπογράψει τους στόχους της ΕΕ, προωθώντας την ενεργό γήρανση με την παράταση του επαγγελματικού βίου και την αύξηση των ποσοστών απασχόλησης για ηλικιωμένους εργαζόμενους όλων των ηλικιών, αλλά εργάζονται ενάντια σε αυτούς τους στόχους. Μέρος του λόγου μπορεί να έγκειται στην **μακροπρόθεσμη διάκριση κατά της συμμετοχής των ηλικιωμένων εργαζομένων, ηλικίας άνω των 40 ετών, στη διά βίου μάθηση**. Η απουσία ψηφιακής κατάρτισης έχει προσθέσει στον κίνδυνο αποκλεισμού από την αγορά εργασίας.

Ηλικιακές Διακρίσεις λόγω έλλειψης ψηφιακών δεξιοτήτων

Πέρα από την αγορά εργασίας, η ενεργός συμμετοχή και η συμμετοχή στην ευρύτερη κοινωνία είναι απαραίτητη για να παραμείνουν ενεργοί πολίτες οι ηλικιωμένοι. Παρόλο που τα ΚΑΠΗ παρέχουν έναν χρήσιμο τρόπο ενεργοποίησης πολλών ηλικιωμένων, αυτό που είναι εντυπωσιακό είναι πόσο μικρός είναι **ο εθνικός προϋπολογισμός για να διασφαλιστεί ότι όλοι οι πολίτες είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις ταχείες αλλαγές που συμβαίνουν και συγκεκριμένα με τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών**. Το ελληνικό κράτος έχει εισαγάγει πολλές μορφές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, π.χ. Φορολογικές δηλώσεις και πληρωμές, πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες και χρήση αυτών, χωρίς την παροχή κατάρτισης στους ηλικιωμένους πολίτες τους οι οποίοι, κατά συνέπεια, **αποκλείονται όλο και περισσότερο και εξαρτώνται** π.χ. από λογιστές με αμοιβή, ή από τα μέλη της οικογένειάς τους. Έξω από τις κρατικές υπηρεσίες, πολλές άλλες ουσιαστικές ή χρήσιμες υπηρεσίες έχουν γίνει ψηφιακές π.χ. Τράπεζες, online αγορές, που επίσης μπορεί να αποκλείσει τους μεγαλύτερους χρήστες χωρίς καμία ή περιορισμένη ψηφιακή εκπαίδευση.

Η διάκριση λόγω ηλικίας είναι επίσης εμφανής στο σχεδιασμό, την πρόσβαση και τη χρήση δημόσιων χώρων. Το πρόβλημα της ηλικίας εκδηλώνεται με τη **συνολική έλλειψη προσβασιμότητας των δημόσιων χώρων**, όπως, για παράδειγμα, η έλλειψη σε δημόσιες τουαλέτες, παγκάκια, ράμπες. Αν και

κάποιος σχεδιασμός μέτρων για την εξασφάλιση της πρόσβασης έγινε κατά τη διάρκεια της πορείας προς τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, λίγη προσοχή έχει δοθεί από τότε στους αυξανόμενους αριθμούς ηλικιωμένων ελλήνων πολιτών και ηλικιωμένων επισκεπτών στην πρόσβαση σε χώρους και εγκαταστάσεις, και **η ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα προσβασιμότητας εξακολουθεί να είναι χαμηλή.**

Ηλικιακές Διακρίσεις στην οδήγηση

Πρόσφατα, ένας Νόμος επέβαλε περαιτέρω **διακρίσεις εις βάρος παλαιότερων οδηγών (74 ετών και άνω)** επιμένοντας σε τακτικές εξετάσεις οδήγησης, όχι βάσει γνωστών προβλημάτων, όπως η λήψη ορισμένων μορφών φαρμακευτικής αγωγής, τροχαίων ατυχημάτων, αλλά **απλώς με τη χρήση της ηλικίας ως κριτηρίου.** Δεδομένου ότι οι δρόμοι χρησιμοποιούνται από τον αυξανόμενο αριθμό ηλικιωμένων, απαιτούνται γενικότερα μέτρα για όλους τους οδηγούς για την οδική ασφάλεια. Ηλικιωμένοι οδηγοί έχουν πρέπει ήδη να καταβάλουν ένα σημαντικό ποσό κάθε 3 χρόνια για την ανανέωση της άδειας οδήγησης, μια διαδικασία που απαιτεί ήδη ιατρική πιστοποίηση ικανότητας οδήγησης και η οποία κοστίζει περίπου 120 ευρώ. Όλα τα στοιχεία δείχνουν ότι **οι παλαιότεροι οδηγοί προκαλούν πολύ λιγότερα ατυχήματα από ό,τι η νεότερη ηλικιακή ομάδα ανδρών και αντισταθμίζουν την απώλεια αντιδράσεων ή ακρόασης με μεθόδους** όπως η οδήγηση πιο αργά, λιγότερο τη νύχτα και βραχύτερες αποστάσεις.

Το διάταγμα στην πράξη θα αποθαρρύνει πολλούς ικανούς ηλικιωμένους οδηγούς και θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη κοινωνική απομόνωση, ιδίως στα προάστια και τις αγροτικές περιοχές, όπου υπάρχει μικρότερη πρόσβαση στις δημόσιες συγκοινωνίες. Αυτό το νέο μέτρο δεν αποτελεί «λύση» του αναγνωρισμένου προβλήματος των υψηλότερων θανατηφόρων ατυχημάτων μεταξύ των ηλικιωμένων χρηστών των οδών και δεν μπορεί να βρεθεί σε άλλες χώρες της ΕΕ που αντιμετωπίζουν τα ίδια ζητήματα. Πράγματι, διατυπώνονται συστάσεις για την ασφαλή οδήγηση μεταξύ των ηλικιωμένων οδηγών, οι οποίες δεν περιλαμβάνουν περαιτέρω κυρώσεις. Στην Αυστραλία, με μεγάλες κοινότητες Ελλήνων ηλικιωμένων, το θέμα των παλαιότερων οδηγών αντιμετωπίζεται με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα και κυρίως με μέτρα που υποστηρίζουν την ασφάλειά τους και την υψηλή ποιότητα ζωής. Παρέχουν πολλές πληροφορίες για να βοηθήσουν τους ανθρώπους **όλων των ηλικιών, συμπεριλαμβανομένων των ηλικιωμένων, εστιάζοντας στο πώς να διατηρήσουν την καλή τους υγεία, πώς μπορούν να παρακολουθούν την οδήγηση τους και πώς αυτό έχει αντίκτυπο στη μελλοντική τους οδήγηση.** Έχουν αποδείξει ότι αυτός είναι ένας καλύτερος τρόπος για έναν οδηγό να παραμείνει ενημερωμένος, ασφαλής και υπεύθυνος σε οποιαδήποτε ηλικία, και να μην τον τιμωρήσει για την ηλικία του, οδηγώντας σε αποκλεισμό από

δραστηριότητες και απομόνωση.

Αυτό το νέο ελληνικό νομικό μέτρο δίνει την εντύπωση ότι όλοι οι ηλικιωμένοι δεν είναι σε θέση να οδηγήσουν, δαιωνίζοντας τα αρνητικά στερεότυπα και οδηγώντας σε έναν φαύλο κύκλο ηλικιακού ρατσισμού, σε αντίθεση με την αυστραλιανή προσέγγιση που εκτιμά τους ηλικιωμένους ως ανθρώπους και προσφέρει υποστήριξη για την πλήρη συμμετοχή τους στην κοινωνία, σύμφωνα με μια προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η προσφορά των ηλικιωμένων στην κοινωνία δεν πρέπει να υποτιμάται

Οι αρνητικές εικόνες που δαιωνίζει και ενθαρρύνει το ελληνικό κράτος μέσω των ενεργειών του δεν μπορούν να υποτιμηθούν όσον αφορά στις επιπτώσεις τους στην κοινωνία και στους ίδιους τους ηλικιωμένους. Αυτό έρχεται σε έντονη αντίθεση με την πραγματικότητα της θετικής συμβολής των ηλικιωμένων στην κοινωνία. Για παράδειγμα, ο μεγάλος αριθμός των παππούδων που παρέχουν καθημερινή βοήθεια με τα εγγόνια καθώς και η οικονομική στήριξη στα μέλη της οικογένειας που την έχουν ανάγκη κατά τη διάρκεια της κρίσης³

Ένα πολιτικό σύστημα που δεν κατανοεί τη δημογραφική γήρανση παρά μόνο ως κόστος και δεν επιχειρεί να υποστηρίξει και να ενθαρρύνει τους ηλικιωμένους να ζήσουν ανεξάρτητη, ικανοποιητική ζωή και να είναι ενεργοί πολίτες στην ευρύτερη κοινωνία είναι ένα σύστημα ηλικιακού ρατσισμού. Υπάρχει ανάγκη προώθησης και ενίσχυσης των ηλικιωμένων από την κυβέρνηση.

Αξίζει να υπογραμμιστεί ότι οι διαδοχικές κυβερνήσεις έχουν υπογράψει συμφωνίες στο πλαίσιο του Διεθνούς Σχεδίου Δράσης για τη Γήρανση της Μαδρίτης και του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ωστόσο, **καμία ελληνική κυβέρνηση δεν έχει επενδύσει σε εθνικό σχέδιο δράσης για τη γήρανση ούτε έχει λάβει μέτρα για την προώθηση της ενεργού γήρανσης και δεν έχει ξεπεράσει την ιδέα ότι οι ηλικιωμένοι είναι απλώς αποδέκτες κοινωνικής μέριμνας και εξαρτώμενα άτομα.** Αυτή η οπτική γωνία πρέπει να αλλάξει. Ο βασικός ηλικιακός ρατσισμός που επικρατεί στους ελληνικούς πολιτικούς και διοικητικούς κύκλους, ο οποίος θεωρεί τους ηλικιωμένους ως δαπανηρό βάρος, έναν ευάλωτο και αγράμματο πληθυσμό, έρχεται σε σύγκρουση με την πραγματικότητα της γήρανσης στην ελληνική κοινωνία όπου πολλοί είναι μορφωμένοι και συμβάλλουν στην επιβίωση των οικογενειών τους οικονομικά και πρακτικά, κάτι που είναι ιδιαίτερα ζωτικής

³Lymperaki A. 'The family, the elderly and the crisis' in *Ageing in the Crisis: Experiences from Greece* (2018) Ed: Fred Karl Lit Verlag, Zurich. (ISBN 978-3-643-90984-8(pb) ISBN 978-3-643-95984-3(PDF). <http://www.lit-verlag.de/isbn/3-643-90984-8>

50και Ελλάς
Μη Κυβερνητική Οργάνωση για
άτομα άνω των 50

σημασίας, δεδομένων των σημαντικών κενών στο κρατικό σύστημα κοινωνικής πρόνοιας και της αυξανόμενης ανάγκης υποστήριξης ανέργων νεότερων μελών της οικογένειας κατά τη διάρκεια της κρίσης.

HOW THE GREEK STATE CONTRIBUTES TO AGEISM

The human rights of older Greeks is an issue of overwhelming concern to 50plus Hellas which is profoundly disturbed by the systematic and continuing ageism in its laws and administration. Given worldwide demographic ageing but also the very widespread phenomenon of ageism, there is great concern about how to promote their full inclusion as citizens. The UN has appointed an **Independent Expert on the Enjoyment of all Human Rights by Older Persons, recognising these problems and the fact that ageism i.e prejudice or discrimination on the grounds of a person's age and the predominance of** negative stereotypes about older persons, is a significant issue world wide and pervasive in all aspects of policy planning and implementation⁴. She underlines in her work the need to shift from an assistance model to a human rights-based approach towards older persons; this includes the right to health; autonomy and independence; social inclusion for a better ageing process; the social and economic security of older persons; human rights, ageing and well-being. The Independent Expert's statements provide a useful start for analysing the situation of older people in Greece and the way in which policies and practices have systematically contributed to the exclusion of older Greek people in many areas. We will also be suggesting ways in which ageism by public authorities and governments can be challenged and changed. Older people need to be empowered and supported by the Government not discriminated against..

Ageism underpins the very poor access older Greeks have had all their lives

⁴[Kornfeld-Matte R. The Independent Expert latest report \(2018\) on social exclusion](https://www.ohchr.org/en/issues/olderpersons/ie/pages/ieolderpersons.aspx)
[_https://www.ohchr.org/en/issues/olderpersons/ie/pages/ieolderpersons.aspx](https://www.ohchr.org/en/issues/olderpersons/ie/pages/ieolderpersons.aspx)

to training during working life, **life long learning**. Although there are limited subsidy schemes e.g. for the disadvantaged long-term unemployed, aged over 50, overall the investment in older workers has been the lowest in the EU – together with Romania and Bulgaria⁵ for many decades. As a result older individuals may find their skills obsolescent, while the lack of investment in skills needed both at work and in life e.g digital competences, have meant they are less attractive to employers and also lack some vital skills to take with them into retirement to enable them to be active citizens as the country digitalizes all its services. The rate of employment is low among older workers reflecting the economic crisis and their inability to re-enter the work force once they lose their jobs often because of age discrimination.

This lack of Greek public investment also sends a clear message that the government believes that older workers cannot be trained and have less value, thus discarding the accumulated experience of many older workers, which should be used and drawn upon. Indeed the earlier actions by Greek governments to give early retirement to senior civil servants, without any evaluation of their work performance and employment contribution as the criteria for redundancy, further devalued the public perceptions concerning the value of older people.

This leads to the next form of ageism- the lack of incentives for people to stay longer in employment. In other countries **incentives to stay in work**, part time or full time, have been introduced and as a result many more pensioners combine earning with pensions helping overcome stagnant or falling pension incomes, a higher cost of living and importantly allowing them to use their skills and knowledge, as well as maintaining their health. In other countries

⁵Eurostat (2018)

https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=sdg_04_60&plugin=1

there has been a change in attitude towards retirement. The assumption that older workers “take” younger workers jobs is nowhere substantiated in the scientific literature and research. Acting as mentors, consultants, part time workers, older people may not only find satisfaction and income, but also contribute to the national economy through their work and paying income tax.

In contrast to this development, to which Greek governments were signatories under MIPAA and the Council of Europe, the actions taken have effectively stopped many older workers from working for fear of immediately losing 70-100% of their pension income. As a result they cannot make up for the cutbacks in their pension income nor contribute to national income. It is worth underlining that a pension is not a welfare benefit but an entitlement by virtue of contributions. Greek governments are signatories to the EU goals, of promoting active ageing through extending working lives and increasing the employment rates for older workers of all ages, yet are working against these goals. Part of the reason may well lie in the long term discrimination against the participation of older workers, those older than 40, in **lifelong learning. The absence of digital training has added to the risk of exclusion from the labour market.**

Over and beyond the labour market, staying active and involved in the larger society is essential if older people are to remain active citizens. *Although the KAPIs provide a useful way of activating many older people, what is striking is how little of the national budget is given to ensure that all citizens are able to deal with the rapid changes occurring and specifically with using digital technologies. The Greek state has introduced many forms of e-government e.g. Tax returns and payments, access to and use of public services without having provided training to its older citizens who, as a result, become increasingly excluded and dependent e.g. on paid accountants, family members. Outside state services, many other essential or useful services have become digitalized e.g. Banking, shopping online., which can*

exclude older users with no or limited digital training.

*Age discrimination is also evident in the **design, access and use of public spaces**. Ageism is manifested in the overall lack of accessibility of public spaces, including for instance lack of public toilets, benches, ramps. Though planning measures to ensure access were taken during the lead up to the 2004 Olympic Games, little consideration has been given since then to the growing numbers of older Greek citizens and older visitors in accessing spaces and facilities and public awareness of accessibility issues is still low.*

*Recently a Ministerial decree further discriminated against **older drivers** (74 years and over) by insisting on regular driving tests, not on the basis of known problems e.g. the taking of certain forms of medication, driving accidents, but simply using age as a criterion. Given that roads are used by growing numbers of older people, more general measures are needed for all drivers for road safety. Older drivers are already asked to pay a substantial sum every 3 years for a renewal of their driving licence, a process which already requires medical certification of fitness to drive and which costs around 120 euros. All evidence suggests that older drivers cause far fewer accidents than the youngest age group of men and compensate for some loss of reactions or hearing by methods such as driving more slowly, less at night and shorter distances. The decree will effectively discourage many capable older drivers and lead to greater social isolation especially in suburbs and rural areas, where there is less access to public transport. This new measure is not a “solution” to the acknowledged problem of higher fatal accidents among older*

road users and cannot be found amongst other EU countries who confront the same issues; indeed recommendations are made for safe driving amongst older drivers which do not include further punitive measures. In Australia, with large communities of Greek older people, the issue of older drivers is addressed with respect to human rights, and mostly with measures supporting their safety and a high quality of life. They provide a great deal of information to help people, developed for all ages including older people, focusing on how to preserve their good health, how they can monitor their driving and how this has an impact on their driving future. They have demonstrated that this is a better way for a driver to stay informed, safe and responsible at any age, not punishing them for their age, leading to exclusion from activities and isolation. This new Greek legal measure gives the impression that all older people are incapable of driving, perpetuating negative stereotypes and leading to a vicious circle of ageism in strong contrast to the Australian approach which values older people as human beings and offers support to enable their full participation in society, in line with a human rights based approach.

The negative images that the Greek state perpetuates and encourages through its actions cannot be underestimated in terms of their effects in the society and amongst older people themselves. This is in marked contrast to the reality of older people's positive contribution to society; for example the high numbers of grandparents providing daily help with grandchildren as well

*as financial support to family members in need during the crisis⁶ A political system that does not grasp demographic ageing except as a cost and does not attempt to support and encourage older people to live independent, fulfilling lives and be active citizens in the wider society is an ageist system. There is a need to promote and empower older people by the national Government. It is worth underlining that successive governments are signatories to agreements under the Madrid International Plan of Action on Ageing, and the Council of Europe. Yet no Greek government has invested in a National Action Plan on Ageing or taken measures to promote active ageing and go beyond the idea that older people are **welfare recipients and dependants**. This viewpoint has to change. The underlying ageism widespread in Greek political and administrative circles, which sees **older people as an expensive burden, a vulnerable population and uneducated, comes** into conflict with the reality of ageing in Greek society where many are educated and contribute to the survival of their families both financially and practically, particularly vital given the significant gaps in the state welfare system and the increasing need for support by unemployed younger family members during the crisis.*

⁶Lymperaki A. 'The family, the elderly and the crisis' in *Ageing in the Crisis: Experiences from Greece* (2018) Ed: Fred Karl Lit Verlag, Zurich. (ISBN 978-3-643-90984-8(pb) ISBN 978-3-643-95984-3(PDF). <http://www.lit-verlag.de/isbn/3-643-90984-8>

50και Ελλάς
Μη Κυβερνητική Οργάνωση για
άτομα άνω των 50
